

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

व्यवस्थापन गोष्ठी (२० र २१ भाद्र २०७४)

काठमाडौं घोषणापत्र, २०७४

राज्यको कुल राजस्व संकलनको महत्वपूर्ण हिस्सा ओगट्ने आन्तरिक राजस्व संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने एक महत्वपूर्ण निकायको रूपमा आन्तरिक राजस्व विभाग रहेको छ। यस विभागद्वारा आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ मा आयकर रु १४८ अर्ब २३ करोड, मूल्य अभिवृद्धि कर रु ६१ अर्ब १२ करोड, अन्तःशुल्क रु ४७ अर्ब २१ करोड, स्वास्थ्य सेवा कर रु ८६ करोड र शिक्षा सेवा शुल्क रु ७३ करोड गरी कुल रु २५८ अर्ब १७ करोड कर राजस्व संकलन गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा संकलन गरिएको कर राजस्व भन्दा २६.२६ प्रतिशतले वृद्धि भई गत वर्षको लक्ष्यको तुलनामा ११०.५२ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। कुल राजस्व परिचालनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान करिब ४७.१६ प्रतिशत रहेको छ। हालसम्ममा कुल १६,२३,०७८ करदाताहरू करको दायरामा आएका छन्। यी मध्ये व्यावसायिक स्थायी लेखा नम्बर (PAN) लिने करदाता ९,३४,६५८ तथा व्यक्तिगत स्थायी लेखा नम्बर लिने करदाता ६,८८,४२० रहेका छन्। व्यावसायिक स्थायी लेखा नम्बर लिने मध्ये मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ १,७६,८९१ र अन्तःशुल्कतर्फ ५४,६५७ करदाता दर्ता रहेका छन्।

वित्तीय स्थायित्व एवम् आर्थिक वृद्धिको लागि सुदृढ वित्त संरचना निर्माण गर्ने, कर प्रणालीको सुदृढीकरण गर्दै दिगो रूपमा आन्तरिक वित्तीय स्रोत परिचालन गर्ने, विद्युतीय सूचना प्रणाली एव छरितो कार्यविधि अवलम्बन गरी कर सहभागिता लागत एवं संकलन लागत न्यून गर्ने उद्देश्यले यस आर्थिक वर्षको राजस्व नीति तथा कार्यक्रम र विभागद्वारा विभिन्न समयमा घोषणा गरिएका प्रतिबद्धता एवं नीतिहरूलाई आत्मसात् गर्दै २०७४ साल भाद्र २० र २१ गते काठमाडौंमा सम्पन्न व्यवस्थापन गोष्ठीबाट चालु आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ मा तपसिल बमोजिमका कार्य सम्पादन गर्ने सामुहिक प्रतिबद्धता सहित यो काठमाडौं घोषणापत्र, २०७४ जारी गरेका छौं।

तपसिल

१. आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को लागि निर्धारण गरिएको कुल राजस्व संकलनको लक्ष्य रु ७३० अर्बमध्ये यस विभागलाई निर्दिष्ट गरिएको रु. २९९ अर्ब ९१ करोड शीर्षकगत रूपमा संकलन गरिने छ।

२. आन्तरिक राजस्व विभागको पहिलो पंचवर्षीय रणनीतिक योजना (First Five year Strategic Plan) को मूल्याङ्कन गरी दोस्रो पंचवर्षीय रणनीतिक योजना (Second Five Year Strategic Plan) तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
३. फछ्यौट हुन बाकी बेरुजुमध्ये चालु आ.व.मा कम्तीमा ८० प्रतिशत बेरुजु फछ्यौट गरी सम्परीक्षण गराइनेछ ।
४. मूल्य अभिवृद्धि करको Non-filer को संख्या ठूला करदाता कार्यालय, आन्तरिक राजस्व कार्यालय काठमाडौं क्षेत्र नं १, २ र ३ को हकमा एक प्रतिशतभन्दा कम गर्ने र अन्य कार्यालयहरुमा एकल संख्या (Single Digit) मा सीमित गर्न तदनुसारको कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
५. आय विवरण पेश गर्ने म्याद थप सम्बन्धी निवेदन प्राप्त गर्ने र स्वीकृति दिने तथा कर चुक्ता प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने कार्य विद्युतीय प्रणाली मार्फत् हुने व्यवस्था मिलाइने छ ।
६. हाल प्रयोगमा रहेको SITC (Standard International Trade Classification) लाई परिमार्जन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
७. विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली (e-Payment) लागू गर्न अन्य सम्बद्ध निकायहरूसंग समन्वय गरी यसै आर्थिक वर्ष भित्र पूर्व तयारीको कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।
८. राजस्व बक्यौता असुलीको लागि अन्तिम तहसम्मको कानूनी कारवाही गरिनेछ । बक्यौता सम्बन्धी कानुनी कारवाहीको विवरण विद्युतीय अभिलेखमा अद्यावधिक गरिने छ ।
९. प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि पेश भएका निवेदनमध्ये बिगत आ.व.सम्मका निवेदनहरु सबै र चालु आ.व. मा परेका निवेदनहरु मध्ये ५० प्रतिशत चालु आ.व.मा नै फछ्यौट गरिनेछ ।
१०. विद्युतीय प्रणालीबाट विजक जारी गर्ने करदाताहरुको कारोबार विभागको केन्द्रीय सर्भरमा अभिलेख हुने गरी Central Billing Monitoring System तयार गरी कार्यान्वयन शुरु गरिने छ ।
११. विद्युतीय अभिलेख व्यवस्थापन प्रणाली (Digital Document Management System) को माध्यमबाट अभिलेख व्यवस्थित गर्ने कार्य कार्यान्वयन गरिने छ ।
१२. विद्युतीय माध्यमबाट हुने व्यापार व्यवसाय (e-Commerce) को कारोबारमा हुने करारोपण सम्बन्धमा अध्ययन गरी कार्यान्वयनको प्रक्रिया शुरु गरिने छ ।
१३. एकीकृत कर प्रणाली (ITS) मा आयकरतर्फको Audit Trial Report (ATR) तयार हुने प्रणाली विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

१४. संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण (O&M) गरी संघीय ढाँचा अनुसारको संगठन पुनर्संरचनाको खाका तयार गरी कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडि बढाइने छ ।
१५. हाल छुट्टाछुट्टै अस्तित्वमा रहेका आयकर, मुल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क लगायतका राजस्व सम्बन्धी ऐनहरूलाई सरल, सहज एवं परिष्कृत गरी एउटै ऐनमा समाहित गर्नका लागि एकिकृत कर संहिताको प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गरिनेछ ।
१६. अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गतका विभागहरू बीच एकीकृत बिद्युतीय सूचना प्रणाली स्थापना गर्ने सन्दर्भमा यस आ.ब.मा भंसार विभाग र आन्तरिक राजस्व विभागको बिद्युतीय प्रणाली बीच Interconnectivity गरिने छ ।
१७. प्रशासकीय पुनरावलोकन तथा पुनरावेदनसंग सम्बन्धीत निवेदन, कागजात तथा फाइलहरूको स्थिति देखिने गरी पुनरावेदन सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (Appeal Information Management System) को विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१८. बजार अनुगमन कार्यलाई सघन रूपमा अगाडि बढाइनेछ। साथै अनुसन्धान र कर परीक्षण कार्य सूचना र राजस्व जोखिमका सूचकांकको आधारमा सम्पादन गरी गुणस्तरीयता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१९. मदिराजन्य पदार्थको शक्ति र गुणस्तर मापन गर्ने प्रयोजनको लागि विभागमा नै प्रयोगशाला स्थापना गरिनेछ ।
२०. बैंक काउण्टर स्थापना हुन बाँकी आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरूमा बैंक काउण्टर स्थापना गरिनेछ ।
२१. कर प्रशासनमा कार्यरत जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्न विषयगत तालिम दिने व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।